

PRENOVA ŠKRATELJNOVE DOMAČIJE

V MUZEJ

SLOVENSКИH FILMSКИH IGRALCEV

V DIVAČI

Partnerji pri projektu:

Društvo slovenskih filmskih ustvarjalcev

Den Norske Filmskolen

Slovenska kinoteka

Ministrstvo za kulturo

ZVKDS - Območna enota Nova Gorica

Univerza v Ljubljani - Katedra za zgodovino in teorijo filma

Obstoječe stanje

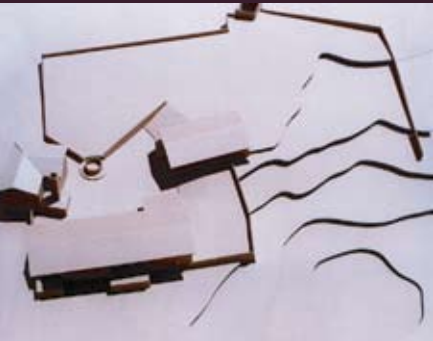
Obstoječe stanje

Notranjost muzeja

Konstrukcija muzeja

Maketa kompleksa

Projekt prenove:
Matjaž Bolčina / Ernest Milčinič / Teja Savelli

Vrhunec spontanega ljudskega stavbarstva v Občini Divača predstavlja prav gotovo Škrateljnova hiša v Divači, domačija z zasnovo iz 17. stoletja, ki je razglašena za etnološki spomenik. Gre za kraško domačijo s stanovanjsko hišo s spahnjenco z značilnim dimnikom, monumentalno kamnito streho, zunanjim lesenim gankom in kamnitim stopniščem ter z danes opuščeni gospodarstvena poslopjema, ki skupaj ustvarjajo intimen notranji prostor domačije. Celotno podobo domačije zaokrožata kamniti suhozid in ob rob borjača postavljen vodnjak na nekoliko dvignjenem podestu, ki je zbiral vodo s skrate strehe stanovanjskega poslopja. Današnji izgled predvsem stanovanjske hiše je rezultat mnogih prezidav vse od nastanka pa do 19. stoletja.

Škrateljnova hiša je živela kot furmanska gostilna s prenočišči za voznike in spremstvo vse do izgradnje južne železnice 1857 ter 1876 državne železnice do Pulja, ko je pričelo furmanstvo počasi izumirati. Propadu se ni izognila niti gostilna v Škrateljnovi hiši, ki je prenehala z delovanjem že pred prvo svetovno vojno. Po opustitvi domačije v letih kmalu po drugi svetovni vojni se je v 70. letih 20. stoletja pričela sanacija stanovanjske hiše, ko so bila opravljena nujna gradbena in statična dela in na novo prekrita streha.

Na naslovu Divača 9, takrat še v avstro-ogrskem trgu na Krasu, se je 7. julija 1907 rodila Ida Kravanja, ki si je pozneje nadelala umetniško ime Ita Rina. Bila je prva slovenska igralka, ki je uspela v evropskem filmu in se trajno zapisala v filmsko zgodovino. V njen spomin je Občina Divača skupaj s Slovensko kinoteko in Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije Nova Gorica že v letu 1996 začela s prenovo zgornjega nadstropja stanovanjske hiše. Leta 1998 so v njem uredili muzejski prostor, kjer domuje stalna razstava, posvečena lti Rini kot trajen spomin na našo prvo filmsko zvezdo. Leta 2007 smo slovesno obeležili stoletnico njenega rojstva, njen rojstni dan smo proglasili za občinski praznik, Slovenska kinoteka pa se ji je poklonila s slovensko-angleško monografijo.

Toda Škrateljnova hiša je le sestavni del Škrateljrove domačije, etnološkega spomenika, katerega skoraj razrušeni gospodarski poslopji kar kliče na pomoč - po sanaciji, adaptaciji, rekonstrukciji in umestitvi dejavnosti vanju. Obnovljena domačija bo postala prostor za trajen spomin in spomenik filmskim igralcem, kjer bodo lti Rini delala družbo velika imena slovenske filmske umetnosti.

Za Občino Divača pomeni projekt za končno ureditev tega kompleksa veliko kulturno pridobitev. Ideja o Prenovi Škrateljrove domačije v muzej slovenskih filmskih igralcev v Divači je nastala na pobudo Slovenske kinoteke in dogovorov med Ministrstvom za kulturo in Občino Divača, na podlagi katerih se je investicijo uvrstilo v Zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (Priloga 3: Ureditev osnovnih prostorskih pogojev za nekatere osrednje javne zavode s področja kulture v obdobju 2004-2008 (Uradni list RS, št. 14/2003)). V sodelovanju s Fakulteto za arhitekturo smo leta 2002 razpisali študentski natečaj za muzejsko-filmski objekt v Divači. Nagrajen je bil projekt, ki se je najbolj približal elementarni govoric avtohtone kraške arhitekture in

danemu okolju. Na podlagi izbranega projekta bo obnovljena Škrateljnova domačija predstavljala spomeniški kompleks s povsem novo vsebino. V nekdanji štali s senikom bo uredjen muzej slovenskih filmskih igralcev, v svinjskem hlevu manjši bar z letnim vrtom in sanitarijami za invalide, v hramu s skednjem multimedijška dvorana, ki bo služila kot prostor za razne delavnice, seminarje, prireditve, srečanja in poletne šole. Pritličje Škrateljrove hiše bo preurejeno v osrednji informacijski prostor celotnega kompleksa. Zunanji plato med objektoma bivše štale in hrama bo namenjen avditoriju na prostem (letni kino). Borjač in ostale zunanje površine pa bodo namenjene družabnemu prostoru.

Prenovljena Škrateljnova domačija v Divači bo pomenila nov kulturni, izobraževalni in turistični center, pomemben za ožji in širši slovenski kulturni prostor. Prav tako se bo z uresničitvijo zastavljenega cilja v veliki meri povečala prepoznavnost tako občine kakor tudi celotne regije in vse države.

Opisana prenova Škrateljrove domačije v muzej slovenskih filmskih igralcev v Divači bo podprta z donacijo Norveške preko Norveškega finančnega mehanizma.

Občina Divača se je v maju leta 2007 prijavila na razpis Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma s projektom "Prenova Škrateljrove domačije v muzej slovenskih filmskih igralcev v Divači". Dne 5. 5. 2008 smo od Službe Vlade RS za evropske zadeve prejeli obvestilo, da so donatorji potrdili naš projekt.

Izvedba projekta, katerega skupna vrednost je 1.452.759 € (z vključenim DDV-jem), je podprta z donacijo Norveške preko Norveškega finančnega mehanizma v višini 85 % vseh stroškov, tj. v višini 1.234.845 €. Občina Divača bo kriala stroške projekta v višini 217.914 €.

Dne 3. julija 2008 bo Občina Divača podpisala pogodbo s Službo Vlade RS za evropske zadeve in postavil se bo temeljni kamen, ki bo simbolično predstavljal začetek izvajanja projekta.

Na internetni strani <http://www.muzejdivaca.si> si bo mogoče ogledati predstavitev projekta in spremljati njegovo izvajanje. Stran bo v slovenskem in angleškem jeziku.

Projekt "Prenova Škrateljrove domačije v muzej slovenskih filmskih igralcev v Divači" bo obsegal naslednje aktivnosti: izvedbo gradbeno-obrtniških del za obnovo vseh treh stavb in ureditev okolice stavb, nakup in postavitev opreme za vse tri stavbe, projektno vodenje in obveščanje javnosti.

Terminski potek projekta

Projekt bo predvidoma izveden do konec leta 2010.

Po postavitvi temeljnega kamna se bodo pričele priprave na razpis za izbiro izvajalca gradbeno-obrtniških del, ki bo dela zaključil do konca leta 2009 tako kot nakup in postavitev opreme.

Slovenska kinoteka pa bo nato v opremljene prostore nekdanjega hleva s senikom do konca oktobra 2010 postavila muzejsko zbirko slovenskih filmskih igralcev in avdiovizualne postaje.